כיון דמגופה קחזיא לא אמרינן אוקמה אחזקתה ומאי שנא ממקוה *דתנן *מקוה שנמדד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו על גביו למפרע בין ברה"ר בין ברה"י טמאות לשמאי קשיא למפרע להלל קשיא ודאי דאילו מעת לעת שבנדה תולין לא אוכלין ולא שורפין ואילו הכא טומאה ודאי התם משום דאיכא למימר העמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל אדרבה העמד מקוה על חזקתו ואימא לא חסר הרי חסר לפניך הכא נמי הרי דם לפניך השתא הוא דחזאי הכא נמי השתא הוא דחסר הכי השתא התם איכא למימר חסר ואתא חסר ואתא הכא מי איכא למימר חזאי ואתא חזאי ואתא ומאי קשיא דלמא הגס הגס חזיתיה התם איכא תרתי לריעותא הכא איכא חדא לריעותא *ומאי שנא מחבית *דתנן היה בודק את החבית להיות מפריש עליה תרומה והולך ואח"כ נמצא חומץ כל ג' ימים (הראשונים) ודאי מכאן ואילך ספק קשיא לשמאי התם משום דאיכא למימר העמד טבל על חזקתו ואימר לא נתקן אדרבה העמד יין על חזקתו ואימר לא החמיץ הרי החמיץ לפניך הכא נמי הרי דם לפניך השתא הוא דחזאי התם נמי השתא הוא דהחמיץ הכי השתא התם איכא למימר החמיץ ואתא החמיץ ואתא הכא מי איכא למימר חזאי ואתא חזאי ואתא ומאי קשיא דלמא הגס הגס חזיתיה התם איכא תרתי לריעותא הכא איכא חדא לריעותא ורמי חבית אמקוה מאי שנא הכא ודאי ומ"ש הכא ספק א"ר חנינא מסורא מאן תנא חבית ר"ש היא דלגבי מקוה נמי ספקא משוי ליה *דתנן א) מקוה שנמדד ונמצא חסר כל הטהרות שנעשו על גביו למפרע בין ברה"ר בין ברה"י טמאות *ר"ש אומר ברה"ר טהורות ברה"י תולין

ושניהם

א) גיטין לא: מקואות פ"ב מ"ב קדושין סו:

כיון דמגופה קחזיא. מועדה ועלולה היא לכך אין לה חזקת טהרה: ומאי שנא ממקוה. למרוייהו פריך: שנעשו על גביו. טהרות שנטמאו בכלים שטבלו בו: בין ברה"ר בין ברה"י. בין שהמקוה עומד ברה"ר דקיימא לן ספק טומאה ברה"ר ספקו טהור הכא טמא דלאו ספק הוא אלא ודאי כדמפרש טעמא לקמן במתניתין: לשמאי קשיא למפרע. דהא מטמאינן טהרות למפרע ולא אמרינן העמד מקוה על חזקתו: דאילו מעת לעת. טהרות דמטמאינן להו משום ספקא דמעת לעת לרבנן וה"ה מפקידה לפקידה דהלל: תולין. אם תרומה הן: ולא שורפין. כדקתני בברייתא דהרואה כתם (א)לקמן בפירקין (דף ו.): ואילו הכא. במקוה: טומאה ודאית. מטמאינן להו למפרע ושורפין את התרומה מדקתני בכ"מ טמא אלמא כודאי משוי ליה: לא טבל. טבילה הוגנת הלכך טומאה ודאית יש: חסר ואתא חסר ואתא. ולימרע לה לחזקה מקמי הכי טובא ולא ידעינן מאימת הלכך ניש טפי מלאה: הכא מי איכא למימר כו'. הלכך עד שעת מציאת דם לא איתרעי חזקה והך דאישתכח השתא איכא למימר דהשתא הוא דחזאי: הגס הגס. לשון רבייה שהדם הולך וגדל ודומה לו במסכת שביעית בפ"ד [מ"ב] בראשונה היו אומרים מלקט אדם מתוך שדהו עצים ועשבים הגס הגס כלומר שמלקט מגל מבירו כו'. כלומר ע"י שיהיה הדם רבה במקור יוצא ממנו מעט מעט כחרדל מה שאין המקור יכול להחזיק ויוצא מעט לבית החיצון וזה כמה ימים התחיל והיא נטמאת מטיפת דם כחרדל כדלקמן (דף מ.): תרתי לריעותא. העמד טמא על חזקת טומאה ובחזקת טהרה דמקוה איכא ריעותא שהרי חסר לפניך. אבל באשה כדידה הוא דאיכא ריעותא שהורע חזקת טהרתה קצת שהרי דם לפניך ומשום הך ריעותא לחודה לא מרעינן לה הואיל וטהרות לא משכחת ריעותא אחריתא דכי אמרת העמידם על חזקתם בחזקת טהרתם הם: ומאי שנא מחבית. לב"ש פריך: היה בודק את החבית. טועמה אם היא בחזקתה שלא החמיצה: להיות מפריש עליה. כלומר להיות סומך עליה והולך ושותה שאר חביות ונותן עיניו בזו להפריש ממנה עליהם לאחר זמן שהתרומה ניטלת במחשבה [גיטין לא.]: כל ג' ימים ודאי. פלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי בבבא בתרא בפ' המוכר פירות (דף צו.) ר' יוחנן אומר כל ג' ימים לאחר בדיקה ראשונה שמלאה בחזקתה ודאי יין ואם אמר בתוך ג' ימים הרי זו תרומה על אלו הסמוכין לה כולם מתוקנים מכאן ואילך ספק ותרומה היא ויחזור ויתרום ור' יהושע בן לוי אומר כל ג' ימים קודם בדיקה אחרונה שנמצאת חומץ ודאי חומץ דכיון דעכשיו חומץ גמור הוא ודאי אין פחות מג' ימים שהתחיל להחמיץ ואם עשאו בתוך אותן ג' ימים תרומה על מקום אחר אינו תרומה אליבא דרבי דאמר בהמוכר את הספינה (ב"ב פד:) יין וחומץ שני מינין הן דאי לרבנן הא קיימא לן (תרומות פ"ב מ"ו) תרם מן הרעה על היפה תרומתו תרומה מכאן ואילך למפרע ספק והילך זו תרומה ויחזור ויתרום. אלמא בין למר בין למר מספקינן ריעותא למפרע: ורמי חבית אמקוה. דהא תרוייהו איכא תרתי לריעותא: מאי שנא. במקוה דמחזקינן למפרע טומאת ודאי ומ"ש בחבית דקאמר ספק: ברה"י תולין. טעמא מפרש לקמן: *)מסוטה. דכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה איתקש טומאה לסוטה:

ועשאוה

ו גס"י: לסוטה. *) עיין [illegible]

---

*וכמה שאין בני אדם מצויין וא"ת א"כ היכי ילפינן מסוטה דברה"י ספקו טמא אפי' איכא חזקה הא בסוטה איתרע חזקה וקרא דונטמאה דאייתר לאצטורי בעלמא טומאה מסוטה אימא דוקא היכא דליכא חזקה ואיצטריך קרא לאשמועינן דהוי טמא ודאי אע"ג שאינו אלא ספק וגם לטהר ברה"ר אע"ג דליכא חזקה וי"ל דילפינן מסוטה שעשאה הכתוב ודאי טמאה אע"ג דאית לה חזקה שאינה טמאה ודאי ולא איתרע אלא חזקת טהרה ודאית: דאיכא ריעותא מגופה. אבל אי לאו האי טעמא הוה מוקמינן לה אחזקת טהרה אע"ג דהשתא ודאי טמאה כמו בנגע באחד דמטהרים אף רבנן בהרתו מי מבערב אע"ג דהשתא הוא מת וליכא עוד חזקת חיות *ומ"מ אם עשו מבהמה נביעות ושחטו ומצאה טרפה אין להתיר הנביעות מטעם אוקי בהמ' בחזק' שלא היתה טרפה מתחלה כיון דמעולם לא היתה אותה בהמה מבוררת לא חשיבה חזקה כדמוכח בהכל שוחטין (חולין יא:) דקאמר אתיא א) ממכה אביו ומפרה אדומה דאזלינן בתר רובא והכי מוכח דלאו משום דמוקי לה (ג) בחזקת שאינה טרפה אלא לא חשיב אותה חזקה כדפרישית ול"ע להתיר הנביעות: להלל קשה ודאי. דמדקאמר ר' שמעון בסיפא ברה"י תולין מכלל דטמאות דקאמרי רבנן ברישא היינו ודאי: השתא הוא דחזאי. ורב דאמר בפ' י' יוחסין (קידושין עט.) הרי היא בוגרת לפניך נבית קדשה אבי' בדרך וקדשה עצמה בעיר ובניהם ביומא דמשלים ו' חדשים שבין נערות לבגרות ולא קאמר השתא הוא דבגרה היינו משום דרגילות שערות לבא מאפרא וכי פריך התם לשמואל ממקוה וחבית ה"נ מצי למיפרך לרב דדוקא בשערות קאמר רב אלא דפריך לשמואל טפי בפשיטות והא דקאמר התם לימא רב דאמר כר' נתן דאמר אם בריא הוא עליו להביא ראיה ששכיב מרע היה אע"ג דרב דוקא בשערות קאמר התם נמי רוב העולם בריאים ואית לן למימר דבריא היה כמו שהוא עכשיו: התם תרתי לריעותא. תימה דבפ"ק דחולין (דף י. ושם) אמרינן שחטה ונמצא הסכין פגום ושבר בו עצמות אחרי כן רב חסדא אמר כשרה משום דעצם ודאי פוגם (ג) כו' ופריך ליה מטבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אע"פ שנתעסק באותו המין כל היום כולו לא עלתה לו טבילה ומשני סכין איתרעי בהמה לא איתרעי והשתא הא איכא תרתי לריעותא דהרי פגום לפניך והעמד בהמה בחזקת איסור כדקאמר הכא דה"נ איתרעי מקוה ואדם לא איתרעי ואפ"ה מטמאינן וי"ל דהתם משום דעצם ודאי פוגם כדקאמר התם א"נ אין סברא לחלק בין מקוה איתרעי לאדם איתרעי והתם ה"פ סכין איתרעי ואיכא ספיקי טובא שמא בעצם נפגם ואפי' בעור נפגם שמא נפגם במיעוט בתרא ואת"ל נפגם במיעוט קמא שמא לא שחט כנגד הפגימה אך קשה דאמר התם מנלן דאזלינן בתר חזקה דכתיב ויצא הכהן מן הבית ודילמא אדנפיק ואתי בציר ליה שיעורא אלא לאו אוקמי' אחזקה וקשה (ד) התם משום דליכא ריעותא ולכתי היכא דאיכא ריעותא מנלן דאזלינן בתר חזקה וי"ל דמוכח היכא דבא כהן בסוף שבוע ורואה והנה כהה הנגע ואיתרע חזקה (ה) מטמאינן אדם הנכנס שם בתוך שבוע וחייב קרבן אם נכנס בעזרה וקשה אדרבה נימא התם הרי חסר הנגע לפניך ואוקי נגעה בחזקת טהרה כדאמר הכא גבי מקוה לטמא בודאי וי"ל דגבי מקוה רגילות להתחסר מעט מעט ולכך איכא למימר דמעיקרא חסר אבל הנגע רגילות להתחסר בבת אחת פחות מכגריס לכך אמרינן התם השתא הוא דחסר ואוקי הנגע בחזקת שלם ביציאת כהן מן הבית וכשיצא הכהן מן הבית אפי' נתחסר הנגע אחרי כן קודם שנכנס זה גזירת הכתוב הוא שהבית טמא עד שיראה הכהן בסוף שבוע ויטהרנו: היה בודק את החבית. אפי' לרבנן דאית להו בהמוכר את הספינה (ב"ב פד.) יין וחומץ מין אחד הוא היינו כשמתכוין לתרום מן החומץ והכא מיירי שנתכוין לתרום מן היין ונמצא חומץ דהוה ליה תרומה בטעות כדמשמע בתוספתא דתרומות פרק ג) האוכל והמעשר:

ושניהם

פירש בירושלמי דתוספת מסכת דאפילו ולילה הרי רה"י נמשר ג"י:

ובא דאמרי' פ"ק דחולין (דף ט:) גבי גא אלא ונגו! כל מחיי"ב כתם נמריין מסופה דגג"ס ספיק סכור היינו לפי סברת דברי המקשה דמדמי איסור לסכנה אבל מסקנא דכי לן בין איסורא לסכנתא לא [illegible] מסופה. גי':

א) [צ"ל ערפה וזממין ועיין בתוס' דחולין יא: ד"ה אתיא מפרה אדומה] ב) [צ"ל התורם]

נר מצוה

ה א מיי' פ"י מהלכות מקואות הלכה ו סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סימן רא סעיף סח:

ו ב מיי' פ"ה מהלכות תרומות הלכה כד:

◆

[illegible] ונגילה

◆

מוסף רש"י

ראה בדף ד ע"ב למטה

מקואות פ"ב מ"ב קדושין סו. גיטין לא:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא שורפין וכו' לקמן בפירקין ר"ב נדף ו ע"א תניא טותיה דרבה כרואה כתם כו': (ב) תוס' ד"ה דאיכא וכו' בחזקת שאינה טרפה ל"ב ומכה אביו נמי דלמא משום דהעמד אלא בחזקה לרוקה: (ג) ד"ה התם וכו' דעצם ודאי פוגם ושאר ספק פוגם כו' ופריך: (ד) בא"ד וקשה דלמא התם משום: (ה) בא"ד ואיתרע חזקה ואפ"ה מטמאינן אדם:

◆

גליון הש"ס

גמ' ומ"ש מחבית. עי' רפ"ג דתרומות וכר"ש שם:

◆

תוספי הרא"ש

כלל לברר הספק בשעת המעשה אבל ספיקא דספקה ונגע באחד בלילה אפשר להתברר בשעת מעשה: היכא דלית ליה ריעותא מגופה. וא"ת לימא כי אמרי' העמד דבר על חזקתו היכא דלא איתרע חזקה כגון ספק נגע אבל הכא איתרע דהרי דם לפניך וי"ל דהכי ואי נתא נמי מוקמינן אחזקתיה כהויא דנגע בא' בלילה דאמרי' רבנן טהור בראשונה הי מבערב דטהור אבל טומאה דריעותא גופה ודאי איתרע חזקתה משום דמגופה קחזיא ושכיחי בה דמים תדיר ולא דמי לנגעים דאמרי' ספק נגעים להקל אע"ג דמגופיה קא חזי מ"מ לא שכיחי בית נגעים כמו אשה שמצויין בה דמים תדירי ואע"ג דנתעסקה בטהרו' דלית בהו ריעותא כיון דטומאה דידהו משום לתא דידה מש"ה לא מוקמינן להו בחזקת טהרה ודוקא לתרומה או לקדשים כדלקמן אבל לחולין אע"ג דאיכא ריעותא מגופה מוקמי' להו בחזקת טהרה ויש להתיר מתוך כך בעוף שנשרפה בהמה [אחת] (אחרת) מהן ונמצאת טרפה כל הנביעים שעשו מחלב של העדר דמוקמינן להו אחזקתיה ואמרינן סמוך לשחיטה נטרפה א) ואע"ג דאיכא ריעותא מגופה. ופירוש יש לדחות דשאני התם שלא נתבררה החזקה לעולם ואע"ג שהיתה כמה שנים ויצאה מחזקת טרפות מ"מ בכל שעה ושעה שמורת היא בספק תדיר מדילפינן פ"ק דחולין דאזלינן בתר רובא טרפה ארוסה ומשעיר המשתלח מדלא חיישינן דילמא טרפות הן ומאי משום דאזלינן בתר רובא דילמא משום דאמרינן אוקמה אחזקה אלא ודאי כי האי גוונא לא אמרינן אוקמיה אחזקתיה כיון דבשעתה לא נתבררה החזקה אלא לאחר שהוציאה פתאן חובר הדבר דבשעה לידתה כשרה היתה ופירוש אם לא נמצאת טרפה אלא כיון אותן שאנו אוסרין מחמת טריפה ואם היינו בקיאין לברר אפשר שהיית לה היתר ע"י בדיקה לא מיתסרי דהוה ספק ספיקא ספק טרפה ספק אינה טרפה ואת"ל טרפה איסור אחר כך נטרפה ועוד י"ל כיון דאזלינן בתר רובא כל הבהמות בחזקת כשרו' אפי' בתוך שנתן משום דרוב בהמות כשרות ורובא עדיף מחזקה תעמיד בהמה זו בכלל הרוב והשתא היא נטרפה ואי אישתכח בית טרפות דיתהות ודאי מתחלת בריותה היא טרפה ואע"ג דטרפה אינה חיה חוב טרפות קאמר או אם ותלד פי תמכה יש לאסור הנביעות [שנעשה בתוך] שלשת ימים קודם השרופה: (ואילו) הכא טמאה ודאי. משמע מתוך פרש"י ז"ל דמלשון טמאה קא דייק וקשה דהא בסוף קדושין גבי תינוק שנמצא בצד העיסה וקתני התם והחכמים מטמאין ואמר ר' יוחנן אין זו חזקה ששורפין עליה את התרומה ועוד לקמן גבי קופה שנשתמשו בה טהרות ואמר ר' יוחנן טמאות בעי למימר דלתלות קאמר ונראה לפרש דהוא דדייק דטמאות ודאי משום דתני בסיפא ר' שמעון אומר ברה"י תולין: אדרבה העמד מקוה על חזקתו. משמע דפריך אפילו (לב"ש) [לב"ה] דהוה לן למיזל לגבי משום חזקה דמקוה אע"ג דאיכא נמי חזקה דטמא מ"מ חזקת מקוה עדיף שהרי הטמא טבל לפנינו אלא שאנו אומרים שמא לא טבל כהלכה וכיון דאיתרע חסר המקוה וכיון ראשונה העמד מקוה על חזקתו נסתלקה חזקת הטמא כנ"ל: ה"נ הרי דם לפניך. ואי' רעיא חזקת האשה ואע"ג דלא איתרע חזקת הטהרות מ"מ השתא כיון דטומאה דידהו משום לתא דידה לא מוקמינן להו אחזקתייהו עד דמשני הכא חדא הוא והתם איכא תרתי לריעותא: וא"ת כיון דודאי טבל לא הוה לן למימר העמד טמא על חזקתו לרב חסדא דמכשר השוחט בסכין שנמצאת פגומה בפ"ק דחולין ופריך עלה מטבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ והא הכא דודאי טבל ספק היה עליו [ואעפ"כ לא עלתה לו טבילה] ומסיק התם איכא ריעותא בגופה והכא סכין איתרעאי בהמה לא איתרעאי. והכא [נמי] ודאי טבל וספקה איתרעאי גברא לא איתרעאי וי"ל דהתם אע"ג דאיכא דבר חוצץ [אורחיה] למיתי בתר טבילה כיון דנתעסק באותו המין אחר כן והוי רווחא דעצם ודאי פוגם ג) אבל הכא אורחיה לתחסר (אחר) [קודם] טבילי' כמו (קודם) [אחר] טבילי' ולא שייך למסקייה ודאי טבל. ועי"ל [דלכאורה] מאי שנא דקאמר סכין איתרעאי בהמה לא איתרעאי אי סכין איתרעאי בהמה נמי איתרעאי דריעותא דבהמ' אינה אלא מחמת הסכין אלא ע"כ ה"ק סכין איתרעאי הלכך אפי' בעור איכא אימור לא נשחטו הסימנין כנגד הפגימה: היה בודק את החבית כו'. פרש"י דאתיא כרבי דאמר בפרק המוכר את הספינה יין וחומץ שני מינין הן אבל רבנן דאמרי מין אחד הן תרומתו תרומה. ואי משום מן הרעה על היפה הא אמרינן תרומתו תרומה כדרבי אלעאי ונראה דאפילו כרבנן נמי אתיא דע"כ לא קאמרי רבנן אלא במתכוין לתרום מן החומץ על היין. אבל הכא שבדקו כדי לתרום מן היין על היין ונמצאת חומץ הוי כמו תרומת בטעות כאילו פירש שלא תהיה תרומה אם תמצא חומץ וכן מוכח בתוספתא דתרומות פרק התורם והמעשר בשבת דתאני התם [פ"ד] התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה ואם משנתרמה ידוע שהחמיץ הרי זה תרומה ואם ספק תרומה ויחזור ויתרום דברי רבי שרבי אומר יין וחומץ שני מינין הן וחכמים אומרים מין אחד הם. היה בלבו לתרום מן היין על היין ומה שבידו חומץ אין תרומתו תרומה וקתני בתר הכי היה בודק את החבית כו' כדאיתא בשמעתין אלמא טעמא בהדיא דמודו בה רבנן. והא דתליני ברישא משום שהיתה בלבו שתהיה תרומה בכל ענין בין תמצא יין בין תמצא חומץ. וא"ת מאי שנא תורם מחומץ על יין לרבנן מתורם מן הטמא על הטהור ומקדשות הטהור על הטהורה דמשמע בהאשה רבה דבשוגג תרומתו תרומה ובמזיד אין תרומתו תרומה. וי"ל דשאני טמא וקדשות [תמצא] טהרה דלא חזו לאכילה הלכך תקנו רבנן שלא תהיה תרומתו במזיד ויש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כדקאמר התם בפרק האשה רבה או כמ"ד לא עשה ולא כלום לתקן השירים אבל חומץ חזי לאכילה ואיכא מאן דניחא ליה בהלא הלכך בכל ענין תרומתו תרומה חוץ מסוף שהיה בלבו לתרום מין על יין דהוי כמפרש שלא תהא תרומה אם תמצא חומץ:

פגומה

א) לאו מוכן דהתם כריעותא היא לא [illegible] דהא אין עלולה לטרוף כלל ואולי ה"ל דאיתרע לא [illegible] וכ"ה בתוס' [illegible] ג) ר"ל הלכך הוי נגא ולאמייליד ריעותא [illegible] כ"ע ודאי [illegible] אבל הכא לאו ודאי טבל [illegible] וכ"ה בתוס' חולין דף ו ע"ם.